

UILEN IN DE KEMPEN IN 1997.

PIETER WOUTERS

Hoe ging het in 1997 met de Ransuil en de Bosuil in de Kempen? En komen er misschien ook Ruigpootuilen voor?

Ruigpootuil

Gesteund door een artikel in 'Drentse vogels' (Hasper & van Manen, 1994) dat er in Drente ook nu nog af en toe roepende Ruigpootuilen worden vastgesteld (waarschijnlijk jonge vogels uit Duitsland.) en door het feit dat jonge Ruigpootuilen honderden kilometers ver kunnen wegtrekken uit hun broedgebied, hebben we in 1997 in de Kempen twee gebieden op Ruigpootuilen geïnventariseerd.

Eventueel zich hier vestigende vogels zullen moeten komen van de voor ons dichtstbijzijnde Ruigpootuilenpopulatie, die van de Belgische Ardennen. De daar aanwezige populatie bestaat uit zo'n 70 paar en is helemaal afhankelijk van de aangeboden nestkasten. Dit heeft er in het verleden toe geleid dat de populatie nogal schommelde, doordat nestkasten vernield werden of nesten gepredeerd. Door maatregelen te nemen lijkt de populatie zich de laatste jaren te hebben gestabiliseerd op die 70 paar. (mondellinge mededeling Ludo Smets.)

Daar de Kempen op 'zwerfafstand' van de Ardennen liggen zou het mogelijk moeten zijn dat deze uilensoort een keer terecht komt in onze bossen. Midden jaren zeventig, toen de populatie in de Ardennen ook een piek bereikte, was dit al 3 maal het geval: Boswachterij Hapert, Bergeijk en Gorp en Rovert. In 1983 werd er nog een gehoord in het Leenderbos. Daarna waren er geen waarnemingen meer in de Kempen. (Poelmans & van Diermen, 1997). Mogelijk is dit een gevolg van het in elkaar zakken van de populatie in de Ardennen.

Broeden mag vrijwel worden uitgesloten. Onze bossen zijn veel minder rijk dan de bossen in de Ardennen, en daar zijn ze al geheel afhankelijk van nestkasten.

Broeden kan eventueel alleen als er bij het vaststellen van een roepend mannetje a) ook een vrouwtje aanwezig is en b) meteen een nestkast aangeboden wordt.

In het voorjaar van 1997 zijn in de beste tijd (eind februari, begin maart) het Leenderbos en Boswachterij Hapert onderzocht. Om het resultaat te verbeteren is er gebruik gemaakt van een cassette recorder.

Het resultaat was niet bemoedigend, namelijk 0 roepende mannetjes.

Toch moeten we het na 1 jaar nog niet opgeven en zou het misschien aan te bevelen zijn om zelfs meer bossen te gaan inventariseren!!

Wil Beeren en Jan Kolsters bedankt voor het meehelpen bij de inventarisatie.

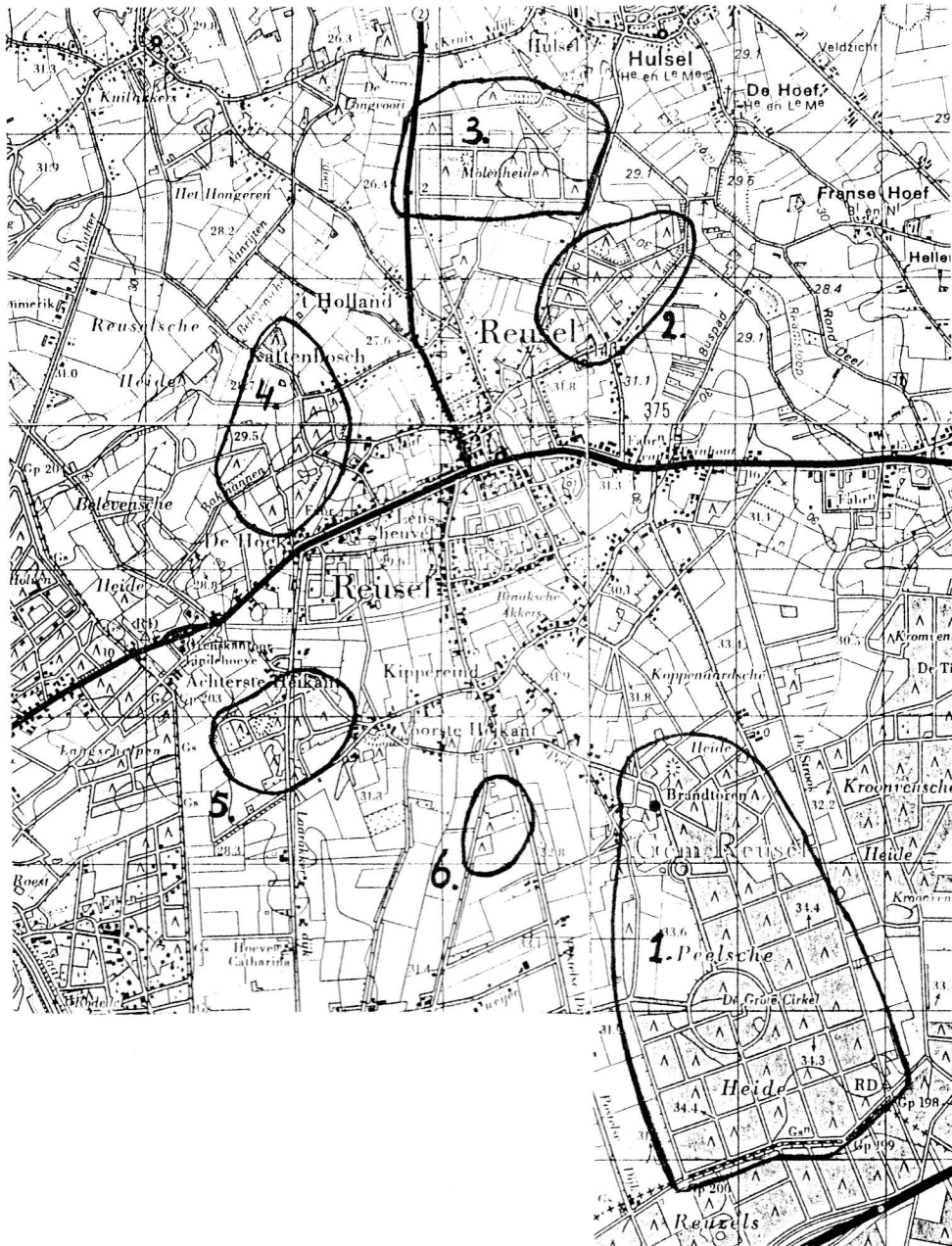
Ransuil

Evenals in de rest van Nederland hebben ook de Kempische Ransuilen het zwaar gehad in 1997. De muizenstand was in het voorjaar zeer laag. Ransuilen, die voor een groot gedeelte afhankelijk zijn van een goede muizenstand om jongen groot te brengen, hebben dat dit jaar geweten.

Bij diverse inventarisatierondes in het gebied de Buikheide, die speciaal gericht waren op Ransuilen, werd er geen enkele waargenomen of gehoord. Ook werden er later in het jaar geen bedelende jonge Ransuilen gehoord. Wel was er net buiten het inventarisatiegebied 1 paar met 2 jongen. Vorig jaar was de Buikheide nog goed voor 4-5 geslaagde broedsels.

Ook in andere gebieden was het erg slecht. De Peelsche Heide in Reusel (zie figuur 1 gebied no. 1) was vorig jaar nog goed voor drie lokaties met bedelende jongen. Nu geen een!

Figuur 1: De gebieden die zijn onderzocht op geslaagde ransuilenbroedsels: 1: Peelsche Heide, 2: Rouwenbogt, 3: Molenheide, 4: Kattenbosch en 5: Achterste Heikant. De gebieden 1, 5 en 6: Postelsedijk zijn onderzocht op territoriale Bosuilen.

Daarom heb ik rond Reusel nog een viertal gebieden onderzocht op bedelende jongen. Dit zijn alle gebieden waar ik in het verleden wel eens bedelende jonge Ransuilen heb gehoord. Alleen in de gebieden de Kattenbos (no:4) en Achterste Heikant (no:5) werden bedelende jonge Ransuilen gehoord. In de Kattenbos betrof het 1 jong en bij de Achterste Heikant ging

het om 3 jongen. Het is mogelijk dat de nabijheid van braakliggende terreinen een positief effect heeft gehad op de hier aanwezige paren. In dergelijke percelen is de muizenstand natuurlijk altijd hoger dan in de rest van onze agrarische woestijn. Het verschil in het aantal jongen kan mogelijk verklaard worden, doordat de Ransuil op de Achterste Heikant ook nog het voordeel

Tabel 1: Braakbalgegevens van een ransuilenpaar in de Sprankelbossen te Veldhoven. Bij het bepalen van de aantallen is er vanuit gegaan dat een prooi in zijn geheel in één braakbal zit.

<i>periode</i>	t/m 4-6-97	t/m 14-6-97	t/m 30-6-97	na 30-6-97
<i>aantal braakballen</i>	18	6	6	2
<i>prooi-soort</i>				
veldmuis	3	2	3	1
aardmuis	9	1		1
bosmuis	21	2	1	
huismuis	2			
dwergmuis	1			
bosspitsmuis	1			
veld/aardmuis	2		1	
huis/bosmuis	2			
mol				1
vogel: mus spec.		5	2	
merel		1		
lijster	1			
vogel spec.			1	2
insekt	2		1	

heeft van enkele boerderijen waar het enigszins ouderwets aan toe gaat.

In juni, tijdens roofvogelwerk, heb ik in de Sprankelbossen (Veldhoven) nog een ransuilenest gevonden. Uiteindelijk is hier 1 jong bedelend gehoord. Van dit paar zijn zoveel mogelijk de braakballen verzameld. We zien aan de resultaten (tabel 1) dat dit paar voor een groot deel van vogels leefde die ze waarschijnlijk bij boerderijen in de omgeving gingen vangen. Normaal zouden er meer muizen dan vogels in het menu moeten staan. Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat het om slechts 1 paar gaat. En het is goed mogelijk dat ze

een jong hebben kunnen groot brengen omdat ze zich in het verleden al meer toegelegd hebben op het vangen van vogels dan andere paren. Omdat er geen oude gegevens over dit paar beschikbaar zijn kunnen we dit alleen te weten komen door komend broedseizoen (Als het paar nog leeft.) weer de braakballen te verzamelen en uit te pluizen.

Bosuil

De Bosuil heeft niet veel last van zulke moeilijkheden. Hij is een echte opportunist die gewoon eet wat er voorhanden is. In het voorjaar zijn een tweetal ge-

Tabel 2: Roepende mannetjes Bosuil in de gebieden Buikheide, Peelsche Heide, Postelsedijk en Achterste Heikant gedurende de jaren '86, '91, '96 en '97.

	1986	1991	1996	1997
Buikheide	2	6	10	15
Peelsche Heide	1	1	3	5
Postelsedijk	0	0	0	1
Achterste Heikant	0	0	0	2

bieden op Bosuilen geïnventariseerd. De Buikheide en de Peelsche Heide met enkele daarom heen liggende gebiedjes waar tijdens de inventarisatie van '96 geen roepende Bosuilen zijn vastgesteld.

Ook nu weer werden alle verwachtingen overtroffen en er lijkt maar geen einde te komen aan de groei van het bosuilenbestand. (Zie tabel 2.) Ook twee kleine bosgebiedjes, Postelsedijk (figuur 1 no. 6) en Achterste Heikant (no. 5) waar nog geen roepende Bosuilen werden vastgesteld bij vorige inventarisaties, waren nu wel bezet. Op de Achterste Heikant werden zelfs twee roepende mannetjes gehoord. Er is in dit gebied door mensen een nestkast gehangen. Mogelijk dat dit daar invloed op heeft. Ik weet echter niet of er ook daadwerkelijk

een Bosuil in heeft gebroed, maar dat kan alleen maar een kwestie van tijd zijn.

Enkele leden van de Vogelwerkgroep zijn in september naar een lezing geweest over uilen in België. Er heeft hierna een uitwisseling plaatsgevonden van gegevens over ons en hun bosuilenonderzoek. In een volgende Blauwe Klauwier zal ik hierover berichten. Hun bevindingen sluiten goed aan bij die van ons !

Literatuur:

- Hasper H. & van Manen W.: Ruigpootuilen *Aegolius funereus* in Drentse boswachterijen na 1980. Drentse Vogels 7, 1994.
Poelmans W. & van Diermen J.: Broedvogels van Midden- en Oost-Brabant. Provincie Noord-Brabant 1997.

